

«St. Olav utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2.50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Oppsigelser må være eksp. i hende seinest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften. «St. Olav»s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743. Redaktøren privat 99347. — «St. Olav»s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5 I, er åpen hver dag kl. 10—3. Onsdag lukket. Utbetalinger kun tirsdag kl. 1—2.

INNHold: Er kristendom over evne? — Kjenn din religion. — Propagandakollegiet holder eukaristisk kongress. — Pater Leo van Eekeren. O.F.M. — Feriekolonien. — Hellige menn. — Fru Martha Johanna Basso.

Er kristendom over evne?

Av msgr. dr. K. KJELSTRUP

«Du skal elske Herren, din Gud, av hele ditt hjerte og av hele din sjel, av alle dine krefter og av hele ditt sinn, og din neste som deg selv.»

I en av sine bøker som også er velkjent her i Norge spør professor Henry Drummond: «Hva er det største i verden?» Og han svarer med rette: «Det er hverken penger eller makt, kunnskap eller opplysning. Det største i verden er *kjærlighet*. Og kjærlighet er også det største i himmelen. For Gud er kjærlighet.»

Ingen har kunnet forklare hva kjærligheten er. Kjærligheten er et mysterium. Men den er virkelig. I denne ondskapens og hatets verden finnes der noe som heter kjærlighet. Og all kjærlighet er fra Gud. Alt som virkelig fortjener dette navn, stammer fra Gud.

Når vi imidlertid hører Kristi kjærlighetsbud i evangeliet om den barmhjertige samaritan — budet om den ufravikelige plikt som påhviler oss som mennesker: å elske Gud over alt og vår neste som oss selv — ja, da er der dem som steiler og erklærer at i dette krav, som i flere andre, er kristendommen over evne — den kan ikke praktiseres. La være at vi er enige i å brennemerke prestens og levitens kalde, hjerteløse opptreden og beundrer samaritanen for hans selvoppofrende deltagelse i nestens ulykke og nød. Det kan vi være med på, sier man, men å elske Gud over alt og hvert eneste medmenneske på jorden for Guds skyld — nei, der spennes buen for stramt, det er å forlange mer enn et alminnelig menneske kan prestere.

Jeg talte engang med en ung mann som før hadde vært en from, alvorlig kristen, men hadde kastet sin kristentro over bord. Jeg spurte ham hva grunnen var til dette sørgelige skibbrudd som uten tvil vilde ha

de alvorligste konsekvenser for ham, og han svarte: «Jeg oppdaget at jeg allikevel ikke kunde nå opp til de høyder kristendommens rene, lyse idealer framstiller for mennesket som krav til vår livsvandel. Og da syntes jeg at jeg like så godt kunde gi det opp med det samme.»

Har vi ikke her en meget alminnelig betraktning? Det er jo en variasjon av dikterens ord som han legger sjelens arvefiende i munnen:

«Aldri, aldri blir du lik ham,
ti i kjødet ble du skapt.

Gjør din gjerning eller svik ham —
like fullt er du fortapt.»

Således i Ibsens «Brand». Også Bjørnsons «Over evne» søker jo å vise at kristendommen sprenger sin mann, hvis man tar den alvorlig. Som en av dikterverkets personer uttrykker det: «Enten slår de kristne så meget av, at de kan ta det med ro — eller de forsøker virkelig, og forstrekker seg.» Dette er nettopp tuseners tanker, særlig her i våre nordiske land. Og det er ikke bare Kjærlighetsbudet man da tenker på, men tillike meget annet — både intellektuelle og moralske krav.

Man sier: Kristendommens krav til nutidens kulturmennesker om å tro på en korsfestet Gud er *intellektuelt umulig*. Hvordan kan den forlange slikt? Og når Jesus sier at man skal hate far og mor for å være hans disippel, da er han jo både intollerant og brutal. *Umoralsk* er det også å forlange et livslangt samliv mellom mann og hustru, selv når kjærligheten er død og borte. Ja, også *religiøst utilfredsstillende* er kristendommen, når den forlanger at den religiøse lengsel skal spennes i gamle, utlevde dogmers tvangstroye.

Ja, således snakker man og mener at man med god samvittighet kan vende kristendommen ryggen. Jeg skulde ønske slike personer vilde søke hen til en ka-

tolsk prest og be om den undervisning som blir gitt til de personer som føler seg draget til Moderkirken og ønsker å lære den å kjenne for siden å kunne avgjøre om den virkelig er den opprinnelige og fullstendige form for kristendommen i motsetning til de mange mer eller mindre utvannede former for kristendom som vi møter i våre dager. Saken er at det under en slik undervisning antagelig vilde gå opp for dem at den ene trossannhet hviler på den annen, og at den klassiske kristendoms majestetiske bilde ingenlunde kan reduseres til en rekke ugjennomførlige krav, men at dens makt over sinnene meget mer hviler på *hva den gir enn hva den krever*. Den velunderviste og oppriktige katolske kristen lytter derfor ikke bare til tidens ofte demoniske røster, men til den innerste stemme i sjelens dybder. Og om denne stemme sier den hellige skrift: *En manns sjel pleier stundom å forkynne mer enn syv vektere som sitter høyt oppe i et vaktårn.*» (Sir. 37, 19).

Hva kristendommens krav i sin alminnelighet angår, tør vi vel si at de er framstilt klart og skarpt i *bergprekenen* og samler seg i to hovedlinjer: Gud krever en renhet som strekker seg til hjertets innerste tanker, og en *kjærlighet* som gir, tåler, tilgir, ja elsker og velsigner sine fiender. En renhet som ikke er skinn, men går til bunns i vårt vesens dybder, en kjærlighet som er høyeste lov for vår omgang med andre mennesker. Det er Guds og kristendommens krav.

Og hva forkynner no «en manns sjel» likeoverfor disse krav? Altså ikke: hva sier et æret publikum? Ti vi vet hva det såkalte publikum sier. Det sier nemlig: Disse krav skal ikke tas altfor høytidelig. Vår Herre stiller bare store krav, for at vi kan ha noe å slå av på. Slik svarer publikum. Og «tyven tror jo at hver mann stjeler».

Men stemmen inne i sjelens dybder svarer: De krav kristendommen stiller, *er overmenneskelige*, ti arvesynden har svekket viljen og dempet vår forstands lys. De forutsetter nemlig et *fullkomment* menneske, og hvor finner vi det? Kristus selv sier jo: «*Vær da I fulkomne, likesom eders himmelske Fader er fullkommen.*» Med andre ord: kravene sier oss hvordan mennesket *skulde* være. Men er vi da ikke likevel stedt i det valg enten å la oss sprengte av kravene, idet vi forsøker det umulige og ender i sammenbrudd — eller slå av på kristendommens krav og bli fuskere? Nei, ti her er der ett som ikke må glemmes, hvis man ikke vil gjøre urett både mot kristendommen og mot seg selv: Er kristendommens *krav* over de naturlige evner, så er også kristendommens *kraft* over de naturlige evner. Ti kristendommen er ikke først og fremst krav, men kraft. Det er nettopp det som gjorde kristendommen til et evangelium. Den sier ikke bare: sådan skal det være, dette skal du tro, og dette skal du gjøre, men tilbyr samtidig å hjelpe oss fram ved å gi oss en ny kraft. Åpner man sitt hjerte for kristendommens kraft, da er man på livets og frelsens veg.

Men *hvordan får vi denne Guds kraft* — lyset for vår forstand og styrken for vår vilje? La meg først minne om at denne Guds kraft ikke er av

mekanisk, men av organisk natur. Kristus har sammenliknet den med livssaftene i treet: *Jeg er vinstokken, I er grenen. Uten meg kan I aldeles intet gjøre.*» Grenen er bestemt til å bære frukt, men den har ikke kraften i seg selv — den må hentes fra rot og stamme. Dette skjer gjennom et organisk livsforhold. Nøyaktig således kommer Guds kraft til oss. Det er livets kraft og skjenkes bare til dem som står *i et livsforhold til Gud*. Blir vi i Gud og hans sønn, Jesus Kristus, da blir Gud i oss, og vi vokser til å makte det Gud krever av oss.

Det er mange slags kristne i våre dager — kristne med eiendommelige anskuelser, kristne som ofte befinner seg helt ute i periferien av det som overhodet kan kalles kristentro, så ufullkomne er deres tilknytningspunkter til Ham som er veggen, sannheten og livet. De taler ofte om troen som den blinde om fargene — de venter seg ofte alt av den, men skuffes over å få så lite. Av bitter erfaring vet de at selv om ånden er villig, kan kjødet være skrøpelig. De faller stadig tilbake i de samme feil og synder, inntil de til slutt innbilder seg at kravene er uoppfyllelige. Da inntrer gjerne ett av to: Enten gir de opp og kaster kristentroen over bord — eller de slår inn på den skjebnesvangre veg å innbille seg at de engang har overgitt seg til Kristus, da tilregner han dem ikke mer deres feil. De lever videre i en falsk forvissning om at troen er nok — den gir dem et slags fribrev, så Gud lukker øynene til for deres feil. Ved således å slå av på kravene til vokster og framgang, blir kristendommen redusert til fagre ord og flyktige stemninger — en sørgelig karikatur av de første kristnes flammende kjærlighet til Gud og en total forglemmelse av apostelordet: «*Jag etter helliggjørelse, uten hvilken ingen skal se Gud.*»

Hvor skal vi så søke den kraft vi trenger for å kunne realisere kristenlivets høye, lyse idealer? I Apostlenes Gjæringer står det fortalt om de første kristne at de var daglig sammen *i bønn og brødsbrytelse*. At dette siste betyr mottagelsen av Alterets hellige Sakrament, vet en hver. Altså: bønn og sakramenter var for oldtidens kristne kraftens kilder for kristenlivet. Og i den gamle Moderkirke er det således den dag i dag. I hundre tusener av kirker og kapeller feires derfor hver eneste morgen Nattverdets hellige offerhandling, og det himmelske brød blir brutt for alle som lenges etter kraften fra det høye og evighetslyset under pilgrimsvandringen. Det stod så klart for aposteltidens kristne — derfor feiret de *daglig* brødsbrytelsens hellige under. Der fant de evnen til å etterleve Kristi store kjærlighetsbud — ti der kunde de si med verdensapostelen: «*Jeg formår alt i ham som gjør meg sterk.*» Der fikk deres liv, hvor fullt av trengsler det enn kunde være, evighetens lysglans over seg, så de kunde si med den samme apostel: «*Jeg lever, men ikke jeg, det er Kristus som lever i meg.*» Og under de store forfølgelser, da millioner måtte avlegge bekjennelse om sin tro under de forferdeligste kvaler — da var det i Alterets Sakrament de søkte og fant den glødende kjærlighet til Frelseren som trosset alle martyrdødens

Kjenn din religion.

Av A. J. LUTZ. O. P.

III. Bibelen.

Det er en levende tradisjon som fra apostlenes dager av bringer den guddommelige åpenbaring fra folk til folk, fra slekt til slekt. Men hva er da Bibelen? Er det ikke Bibelen som er Guds åpenbaring?

Ikke åpenbaringens hele fylde. Åpenbaringen er ikke en bok, men Gud selv i menneskelig skikkelse, med hele den rikdom av sannhet og livsimpulser som utgår fra Kristi person og lever og virker i Kirken. Bibelen er ett av de mange vitnesbyrd vi har om åpenbaringen, men den er hverken det første eller det fullstendige vitnesbyrd.

Ikke det første. Lenge før en eneste linje av det Nye Testamente var skrevet levde de kristne sitt liv i samfunn med Frelseren. De hørte Guds ord fra apostlenes og «de eldstes» munn. De kom sammen til «brødbrytingen» — den eucharistiske gudstjeneste — snart hos den ene, snart hos den annen. De øvet nestekjærligheten ved å ha alt felles. Ved sitt fromme liv «sto de høyt i omdømmet hos alt folket» og vitnet

således om Kristus, slik at antallet av dem som lot seg døpe økedes hver dag. (Smgl. Ap. gj. 2, 42—47.)

Men etter hvert som kristendommen utbredte seg oppsto det anledning til å framsette Guds ord i skrift. En eller annen menighet, en eller annen disippel trengte f. eks. en skriftlig oversikt over Jesu liv og lære, for å forsvare sin tro mot forvrengninger. Eller de trengte formaninger for å rette på misbruk, eller trøst under særlig store trengsler, eller oppmuntring til alltid å ha det kristne ideal for øye midt i en verden som var «helt i det onde». — Lenge før Jesu fødsel eide folket Israel en samling av hellige bøker som vi kaller «det gamle testamente». Dets hovedinnhold er også Frelseren. Men i den gamle pakts bøker ser vi ham bare «i det fjerne», under profetiske ord og liknelser. Derfor kan Det gamle testamente heller ikke forstås uten det nye.

Bibelen har imidlertid et fortrin framfor de andre vitnesbyrd som kunngjør Guds åpenbaring for oss; den er inspirert. Hva menes med inspirasjon? Den bibelske inspirasjon er «en overnaturlig impuls gjen-

redsler og brakte dem til å juble med den store apostel: «Kristus er mitt liv, og døden er meg en vinning.»

For oss, den gamle Kirkes barn, er det derfor så usigelig vemotsfullt å se hvordan det hellige nattverdoffer og kjærlighetens store sakrament hos våre kjære i troen skilte brødre er blitt til en skygge av hva det var og hva det skulde være. De åpne kirker, det daglig dekkede nattverdbord — alt dette som vi i Moderkirken enno eier og takker Gud for — det finner vi ikke mer i de nyere trossamfunn. Kan vi så undre oss over at man finner kristendommen over evne? Visstnok gir Gud megen nåde gjennom den daglige oppriktige bønn, men selv bønnens liv trenger den kraft som utgår fra Alterets store Sakrament for ikke å slappes og visne. Derfor har Vår Herre og Frelser talt så hyppige og alvorfulle ord om det Sakrament, hvor han på den inderligste måte forener seg med oss. Tenk f. eks. på ordene: «Sannelig, sannelig sier jeg eder: Dersom I ikke spiser Menneskesønnens kjød og drikker hans blod, da skal I ikke ha livet i eder.»

Hvis vi derfor utelukker oss fra det lys og den kraft som Frelseren så kjærlig tilbyr oss i den Nye Pakts store nådemidler, og først og fremst i Alterets Hellige Sakrament, da har vi ingen rett til å klage over at vi finner kristendommens krav over evne, at vi finner dens dogmer uantagelige og dens moralbud for høye.

Nei, vår bønn skal være den hellige Augustins: «Herre, skjenk meg hva Du krever, og krev så hva Du vil.» Med alt det store Frelseren tilbyr oss, især

i Alterets velsignede Sakrament, skal kravene ikke skremme oss bort fra kristendommen, hvor skropelige vi enn kan føle oss. Vi formår alt i Ham som gjør oss sterke.

Kristendommen er altså ingenlunde over evne. Men vet du hva det er som er over evne?. Det er *et liv uten Gud!* Ti et liv uten Gud er et liv uten håp, og et sådant liv makter en menneskesjel dypest sett ikke. Gudløshetens håpløshet legger dystre skygger over livet og aller mest over døden, og i disse skygger visner livet og motet. Gud trer oss imote tidlig og sildig gjennom sorg og glede, ja, på alle våre veier. Nettopp derfor er et liv uten Gud en stadig kamp med Gud, og en slik kamp vil ved vegens ende vise seg å være over evne. Der vil den som har kjempet mot Gud måtte si med keiser Julian den frafalne: «Du har seiret, Galileer.»

Vårt liv er ei en kjede
av sorg og sukk og savn.
Guds fred med trøst og glede
vi fant i Kirkens favn.
Ti vil du vegen finne
hvor lyset er å se,
hvor du kan styrken vinne
og glemme all din vé,
ved Herrens alter får du
Guds hjelp i hver en trang —
og fram mot himlen går du
med takk og jubelsang.

Amen.

nom hvilken den Hellige Ånd har drevet forfatterne til å skrive og hjulpet dem mens de skrev, slik at de nøyaktig oppfattet, at de trofast vilde skrive og med en ufeilbar sannhet uttrykte alt det, men bare det som den Hellige Ånd befalte dem å skrive». (Leo XIII.) Inspirasjonen er altså ikke det samme som åpenbaring. Alt i Bibelen er inspirert; men ikke alt er åpenbart. Inspirasjonen omfatter hvert ord, hvert bilde, hver liknelse eller fortelling, for så vidt disse ting utgjør den litterære form som svarer til det åndelige utviklingstrin menneskene hadde oppnådd, da de forskjellige bibelske bøker ble til. Åpenbaringen derimot omfatter de ting som har betydning for menneskets gudsforhold og for vårt evige liv. Guds mening var ikke gjennom Bibelen å lære oss geologi eller astronomi eller andre vitenskaper, men å vise oss vegen til himlen ved Kristus vår Frelser.

Inspirasjonen er også forskjellig fra den ufeilbarhetens nåde som Kirkens apostoliske læremyndighet har fått av Kristus. Kirkens dogmatiske avgjørelser er ikke inspirerte som de hellige bøker, heller ikke inneholder de nye åpenbarte sannheter. Da framsetter bare de åpenbarte realiteter på en ufeilbar riktig måte og gjendriver falske fortolkninger.

I Bibelen eier vi altså overmåte dyrebare kunngrøinger om Gud, om Frelseren, om Kirken, om det kristne liv, om sakramentene, men ikke den fullstendige åpenbaring slik som apostlene fikk den av Kristus og av den Hellige Ånd, slik som den lever i Kirken. De bibelske forfattere har ikke engang hatt den hensikt å gi en sammenhengende troslære. For apostlene og deres disipler var det en avgjort sak at Guds ord først og fremst var et muntlig ord, som de selv hadde å forkynne og etter dem deres arvtogere, de «eldste», etter at de ved «håndspåleggelsen» hadde fått fullmakt til det. Derfor finner vi her og der i de hellige bøker sannheter av den største viktighet fremsatt likesom i forbigående, som grunnlag for en moralsk formaning eller oppmuntring. I Filippenserbrevet (2, 6—11) f. eks. leser vi herlige ord om Guds sønn som kom til jorden i en trelles skikkelse for å dø på korset og deretter å gå inn i Guds herlighet. Var det Paulus's mening å undervise denne menighet i troen på Frelsesmysteriet? Slett ikke. Denne undervisning hadde de fått allerede før ved apostelens muntlige forkynnelse. Hans hensikt i brevet var å oppmuntre til enhet, kjærlighet og ydmykhet. For å gjøre denne formaning så virkningsfull som mulig peker han på Frelserens eksempel og minner om at alle skal ha «det samme sinnelag som er i Kristus Jesus», siden vårt liv er et felles liv med Ham. — I 1. Korintherbrevet 11. kap. finner vi læren om alterets sakrament. Heller ikke her var det apostelens hensikt å undervise menigheten i troen på Eucharistien, men å advare mot misbruk ved å minne dem om det store og helige vi eier i sakramentet.

Fordi troslæren først og fremst ble fremsatt muntlig unnlater de hellige forfattere å gå nærmere inn på enkelte dogmer. Paulus, ja selv evangelistene Markus og Johannes omtaler f. eks. ikke Jesu under

fulle fødsel av Jomfru Maria. Johannes, som med så vakre ord taler om Jesu løfte å gi oss sitt legeme og blod unnlater å berette om hvordan Kristus innstiftet sakramentet ved nattverdbordet. Det forelå ingen særlig grunn til skriftlig å gjenta en undervisning som de troende for lenge siden hadde fått ved den muntlige overlevering og stadig fikk på ny ved Kirkens liturgi og praksis.

Kristendommen stammer altså ikke fra Bibelen; det er Bibelen som stammer fra kristendommen. Og vår personlige tro stammer ikke fra bibellesning, men fra vårt felles liv med Kristus i Kirken, fra vår nye natur som lem på Kristi legeme. Gud har ikke gitt oss de hellige bøker for at vi skulde lage en religion etter dem, men for at vi skulde få vår tro bekreftet og vårt fromhetsliv styrket, samtidig som vi skulde ha den glede å høre likesom et ekko av Jesu røst i de ord fra hans munn som evangeliet har bevart oss, og å se et bilde av de første kristne menigheter skinne igjennom apostlenes skrifter. Men Bibelen eier og bevarer sin verdi som Guds ord bare ved sin sammenheng med det miljø hvor den oppstod, nemlig Kirken og den apostoliske tradisjon. Den hellige Ånd som har inspirert de bibelske bøker er den samme Jesu Ånd som er Kirkens livsprinsipp.

Denne kjensgjerning må vi ha for øye for å kunne svare på spørsmålet: Hvordan får vi rede på Bibelens sanne mening? Leser vi den «på egen hånd», så står vi foran uløselige problemer. Hvilke bøker er virkelig inspirert av Gud? Hva er meningen på de mange dunkle steder? Henviser en til den oldkirkelige tradisjon så er en på dette punkt katolsk. Påstår vi at den Hellige Ånd opplyser enhver personlig så kommer vi bort i det vilkårlige og gjør Gud ansvarlig for en mengde motsigende oppfatninger. Lar vi statskirken eller teologene avgjøre spørsmålet så kommer vi tilbake til autoritetstroen, men til en autoritet som ingen misjon fikk av Jesus. Den eneste autoritet som kan gi oss den riktige forståelse av de hellige bøker er den som taler på Guds vegne, den som av Kristus fikk i oppdrag å lære alle folk, den som hørte disse ord fra Jesu munn: «Likesom Faderen har sendt meg således sender jeg dere.» Når vi katolikker leser Bibelen så vet vi at vi leser den i samfunn med Kirken i alle tider, og under vegledning av Guds Ånd, som lever i Kirken og som alene er i stand til å oppfatte alle dybder og vidder i Guds Åpenbaring. St. Augustin var en genial og from tenker. Likevel uttalte han: «For mitt vedkommende vilde jeg ikke tro på evangeliet, dersom ikke den katolske Kirkes autoritet beveget meg til det.» (Contra epistolam Manichaei.)

Riktig nok kan vi lese Bibelen «på egen hånd» for så vidt den også er en samling av historiske dokumenter. En vitenskapsmann har altså lov til å granske den etter de metoder som gjelder for andre skrifter fra fortiden. Men Bibelens egenskap som historisk vitnesbyrd er ikke dens hovedegenskap. Den er bare dens menneskelige ansikt. I sitt innerste vesen er Bibelen et uttrykk for Guds underfulle, overnaturlige inngripen i menneskeslektens gang. Ser man bort fra denne kjensgjerning så kan man

PROPAGANDAKOLLEGIET HOLDER EUKARISTISK KONGRESS

Det har vært store dager i Propagandakollegiets villa ved Castel Gandolfo. Høytidelig eukaristisk kongress ble arrangert av oss studenter til ære for Jesus Kristus i sakrament og som alterets hengivenhetsbevis overfor hans stedfortreder her på jorden, vår pave Pius XII, som feiret 25 års jubileum som biskop. Hele kollegiet gikk inn for dette store foretagende. Flott skulde det bli og tydelig skulde det være at det var Kirkens barn fra hele verden som stod for kongressen. Vi vilde gjøre det til internasjonal kongress, for vi var jo femogtredve nasjoner samlet under ett tak, — tross krigen. Arbeidskomité ble nedsatt, innbydelser sendt rundt og avisene underrettet. Komitéen ble delt i flere avdelinger med «arkitekter», «ingeniører», «lysmestere», «malermestere» og «dekoratører» i spissen. Der ble bygget et par talerstoler og nede på fotballbanen ble der reist et kjempestort alter med trone og baldakin for den «røde pave», prefekten for kongregasjonen for troens utbredelse, kardinal Fumasoni-Biondi. Høytaleranlegg ble installert i hagene, triumfbuer og søyler reist, og girlandere, vimpler og flagg fra de forskjellige land satt opp for å pryde vegen hvor den store prosesjonen til slutt skulde gå.

Og så skulde trærne settes i blomst. Men da naturen gjerne ikke gjør slikt utpå høsten, ble kunstnerne mobilisert. Man gikk i gang med papir og saks og klippet blomster, og disse ble malt i lyse farger. Andre gikk ut i skogen rundt Albanersjøen og rykket opp unge trær og skar av store greiner. Så ble blomstene festet til disse og alt sammen plantet rundt om i skogen vår og langs vegene ned til fotballbanen. Bare dette arbeidet var helt imponerende. For der var intet mindre enn det fantastiske tall av femten tusen papirblomster som lyste og skinte i gule og røde farger. — Endelig vilde vi også ha en utstilling som skulde vise Kirkens arbeid i de forskjellige land. Der var således nok å gjøre for alle. Det falt på meg å reise inn til Rom og trave byen rundt til landsmenn og danske venner for å låne ting til vår skandinaviske avdeling. Det var forresten ikke det minst kjedelige arbeid! Som man ser, var forberedelsene ikke små. Men så ble da også det hele en suksess fra først til sist.

Erkebiskop Constantini, sekretær for kongregasjonen for troens utbredelse, åpnet kongressen. Så fulgte det slag i slag med foredrag av erkebiskoper og monsignorer, av studenter og ledere for katolsk ungdomsbevegelse og

nok finne i Bibelen verdifulle opplysninger om folket Israel, om den gamle Orient, om den gresk-romerske verden o. l., men det vesentlige innhold i de hellige bøker får man ikke tak i ved vitenskapelige metoder, men bare ved en ydmyk tro på Kristus i Kirken. «Jeg priser deg, Fader, himlens og jordens Herre, fordi Du har skjult dette for de vise og kloke, og åpenbart det for de små.» (Matt. 11, 25.)

A. J. Lutz.

aksjon. Studentene la fram hvorledes Kirken arbeidet i deres respektive land, under hvilke former det kristne liv utfoldet seg og hvilke vansker der var å overvinne. Begeistring og interessen var stor og levende, og kongressens deltakere vokste stadig i antall. Til slutt kunde vi telle opp til tusen tilhørere til ettermiddagsforedragene. Men alle rekorder ble slått på kongressens fjerde og siste dag, en søndag, da tusenvis deltok i den store prosesjonen fra kollegiets kirke ned til byen Castel Gandolfo og tilbake. Folk var kommet fra omliggende byer og steder som Velletri, Rocca di Papa og Frascati. På plassen foran pavens sommervilla var et stort alter reist, og plassen selv var tettpakket av folk. Så bar det den lange vegen tilbake til kollegiet og ned gjennom den store hagen og skogen til fotballbanen, forbi greske søyler, under triumfbuer og gjennom en blomstersmykket skog. De som ikke tok hardt i, regnet med fem til seks tusen mennesker denne søndag ettermiddag på fotballbanen. Det var vanskelig å albue seg veg gjennom massene mens filmfotografene sveivet, flaggene smalt i vinden og kongressens siste høytidelige sakramentale velsignelse fant sted. Under endeløse vivarop for Kirken og Paven sluttet festlighetene.

Hva utstillingen angår ble den også meget vellykket. Den skandinaviske avdelingen ble ansett som kanskje den beste og mest interessante, — ikke på grunn av sin overdådighet på kostbare saker og ting, men nettopp gjennom sin smakfulle enkelhet og klare idé. Den hadde truffet like i blinken og svarte best til det som man hadde ventet. Akvareller av våre fordums katedraler og kirker fra storhetstiden i Danmark og Norge i middelalderen, malt av de danske studenter her, prydet vegene sammen med statistikk over de nuværende forhold. Sverige og Finland var ikke representert, siden der ikke er noen studenter derfra for tiden. På bordene hadde vi typiske danske og norske saker og et rikt utvalg av vår relativt meget gode katolske litteratur og presse.

Hvis noen av kongressens deltakere tok en liten avstikker fra den vanlige ruten, vilde de oppdage studentenes forskjellige rekreasjonssteder rundt om i skogen. De vilde finne små grotter med velstelte blomsterbed omkring. De vilde beundre Japans steinbed og vannanlegg og Kinas blomstermarker med en pagode i bakgrunnen med dets skytspatron St. Josef. Annamittenes hav av blomster vilde bli lagt merke til og likeså hellenernes anstrengelser for å skape liv og kultur der «mongolerne» hadde herjet og lagt øde for å samle til eget sted. Men skulde en legge vegen opp en liten bakke, vilde en komme til et tilbaketrukket sted hvor kratt og ville markblomster fikk lov til å vokse som de selv fant for godt. Der vilde en finne primitive, men behagelige lenestoler laget av stokker og simple fjeler. Skulde den fremmede få lyst til å gå nærmere enda, vilde han der på ett av de gamle trær se «Norden» skåret inn i barken.

Lars Paul Messel.

Pater Leo van Eekeren. O.F.M.

25 års ordensjubileum.

I denne uke — tirsdag 7. september — har pater Leo kunnet feire sitt 25 års ordensjubileum, og selv om det er noe post festum vil «St. Olav» likevel på trofsellers og egne vegne gratulere hjertelig — i en ordensprests liv regnes jo den dag hvor han inntrådte i sin kongregasjon for der å vigsle seg til Herrens tjeneste for den store minnehøytid. Og pater Leo har vært og er fremdeles en trofast tjener. Født i Maasbonnel i 1899 og prestevigslet i 1925 har han viet Kirken i Norge alle sine krefter siden han i 1928 ankom hertil for å bistå sin ordensbroder, sokneprest Hol i Arendal. Seinere har han virket i Tønsberg, en tid igjen i Arendal, derpå hos St. Elisabethsøstrene i Oslo inntil han i 1938 etter pastor Riesterers død ble spiritual for St. Franciskus-Xaversøstrenes noviciat i Sylling, hvor han i en sjelden grad har gjort seg aktet og avholdt, ikke minst blant omegnens beboere, og hvor hans høytidsdag ble feiret under stor og almen deltagelse.

Vi ønsker pater Leo og hans oppofrende virke en rik og velsignet framtid med takk for den forløpne tid. Ad multos annos —

Feriekolonien.

Tross de store vansker i denne tid har det lyktes å få i stand et velkomment opphold derute i det skjønne Lier for katolske barn i år. Vi som har hatt den glede at noen av våre barn har fått anledning til å være med og nyte godt av det styrkende landopphold, føler sikkert alle en trang til å rette en hjertelig takk til dem som med stort strev har fått organisert årets feriekoloni

Gottlieb W. Rieber-Mohn:

«Hellige menn.»

Tanker omkring 2 av den middelalderske
helgendiktnings hovedverker.

(Forts.)

Det er absolutt av verdi i denne sammenheng å se litt nærmere på tilknytningspunkter og ulikheter i Frans' og Olavs karakter slik som legendene framstiller dem, — det vil m. a. o. si: Slik som folkets og Kirkens idealisering omskapte dem. Et trekk som med tydelighet er framhevet hos dem begge, er *f r o m h e t e n*. En parallell til Frans' ydmyke bot overfor bror Bernhard (se foran) har vi i den kjente legende som også Snorre har anvendt, om hvordan Olav gjør bot for sitt brudd på helgedagsfreden. Sittende i dype tanker har han uten å sanse at det er søndag, spikket opp en pinne til fliser med kniven sin. Da en skutilsvein taktfullt med ordene: «I morgen er det mandag, Herre!» gjør ham oppmerksom på forgåelsen, samler han flisene sammen, tenner fyr på dem, og lar dem brenne helt opp i sin hule hånd. Legenden føyer til at huden var uskadd av ilden, — den har større sans for jærtegnet enn Snorre, som til tross for at han vel har kjent «Passio Olavi», bevisst sløyfer dette siste trekket, og forøvrig lar episoden finne sted under Russlands-oppholdet hos kong Jaroslav, — kanskje helst fordi han savnet stoff fra dette avsnitt i sin helts liv.

I «Fioretti» så vi at ydmykheten og boten var et av de stadig tilbakevendende trekk i Frans' liv. Annerledes med den legendariske Olav. Kampen mot hedningetroens makt over sinnene gjør det nødvendig at hans egen framtrede får maktutfoldelsens overbevisende kraft, — lite vilde det ha nyttet å sette opp Frans' ydmyke og saktmodige og på samme tid temmelig kompliserte Kristus-ideal mot Tor og æserne. Nordmennene bøyet seg bare for den mektige Kvitekrist, og vilde imponeres av store jærtegn. Derfor ser en mer i «Passio Olavi» til jærtegnet for «propagandaens» skyld, enn i «Fioretti» hvor jærtegnet kanskje i større grad framtrer som helgenens adelsmerke. Også en ren litterær digresjon gjør seg gjeldende, — vel like meget på grunn av tidsforskjellen som stedsforskjellen. Underets karakter er i «Fioretti» fastslått med en ganske annen eventyrlig og

og jeg tror å ha alle foreldre og pårørende med meg når jeg med disse enkle ord gjennom «St. Olav»s spalter vil uttrykke en særlig takk til sokneprestene i Oslo og til alle de som har vært delaktig i forberedelsen og gjennomføringen av det hele og for at alt er gått så bra i fem uker. En særlig takk til fru Sørum som også denne gang med vanlig iver har passet barnas ve og vel. — Altså — hjertelig takk alle sammen fra barna og foreldrene.

In Deo Caritas!

G. Th. Hvalsengen.

spirituell fantasi enn i «Passio Olavi»s nøkterne, til sine tider nesten tørre fastslåen av det rent synlige, uten videre individuell spekulasjon fra forfatterens side.

Et spesielt norrønt trekk er det når St. Olav påkalles i krigssituasjoner, for eksempel av en hærfører som trues av nederlag i et slag. For tidens oppfatning er en kombinasjon av norrøn krigerkraft og helgenens overnaturlige makt en helt selvfølgelig tanke. Her er forskjellen mellom Frans, — den fattige og ydmyke mystiker av en munk, og krigerkongen Olav Digre som på anropelse fra en kristen hærfører i nød får hedningene til å «falla i haugar» utpreget og typisk. Men så iøynefallende som for moderne øyne var denne forskjell — som vi skal se — likevel ikke, sett fra middelalderens synspunkt.

Frans ble enno i levende live ansett for å være en hellig mann av sin samtid. Annerledes med St. Olav: Selv hans mest hengivne tilhengere tilla ham vel neppe overnaturlig guddommelig kraft mer enn andre kristne så lenge han enno slåss for makten i Norge, — de så i ham først og fremst representanten for en stor idé i førerens, krigerens og høvdingens skikkelse. Og her bør en være oppmerksom på middelalderkirkens autoriserte versjon som gikk ut på at Olav var en hellig, målbevisst kristen i ord og gjerning hele sitt liv, og lovpriser ham som den fullkomne kristne konge: «Høyr dette, bed eg, alle folk! Denne mannen som var fødd i ytste kanten av nordheimen, mellom ville hedningfolk, — sjå kor han stråla som ei stjernekor, kor han var audmjuk, kor han var opphøgd, — og det ikkje i trælekår, men i kongeleg drust og dramb. Legg merke til korleis han budde seg til strid, og kva det var han tenkte på. Saka er klår, der finst ikkje tvil: han vilde hindra vonde og urettvise menn frå å forfylgja dei gode, han vilde stadfesta Kristi bod,»¹ osv. Er en godt heime i Snorre, vil en uvilkårlig stusse over en slik framstilling av Hellig Olav. En vil minnes hans stridbare sinn, hans kamp for selvbeherskelse overfor sine hissige og brutale tilbøyeligheter og mange andre menneskelige svakheter. De gjør ikke helgenen mindre, — tvert om. Snorre går også her, — som den glimrende dikter og psykolog han er — utenom kirkens stiliserte syn idet han lar Olav bli «omvendt» under Russlandsoppholdet. Det er med en modnet erkjennelse av kristendommens idé og i klar bevissthet om sin egen misjon i Norges og kirkens historie at Olav Haraldsson — ifølge Snorre — i 1030 vender heim til Norge, faller på Stiklestad, og — seirer.

En må vel kunde gå ut fra at Snorre her er nærmest sannheten. «For dei som skreiv dei fyrste sagaene om St. Olav var han berre endefram den som stridde frå fyrste til siste stund for kristendom og rettferd. Snorre såg det psykologiske problemet i den mannen som fyrst fór i viking og stridde for pengar, sia vart ein stats- og kyrkjeskipar og tilslutt vart heilag,» sier Halvdan Koht. (I «Sagalitteraturen» 1938). Også i «Norske Helgener» blir det gått inn for Snorres syn: «I det nye kristne Norge kom Hellig

Olav i Thors sted en mann i hvis sinn de fleste menn kunde finne igjen noe av seg selv. Men fordi han hadde trampet sin egen hedenske natur under fot og arbeidet og bedt for Gudsrikes og Guds rettferdighets seier i seg selv og i den verden hvor han hørte heime, ble han folkets hjelper, en sånn en som folket hadde diktet seg i Thors-skikkelsen, men med virkelig makt fordi det var ved den allmektige Gud at han virket.» («Norske Helgener» 1937).

Og no ser vi linjen, ser det som er Frans' og St. Olavs fellestrekk — det som gjør dem til helgener, «middelalderens overmennesker» (Paasche), nemlig det som «Fioretti» kaller «å vinna yver seg sjølv og for Kristi skuld gjerne tola lidning og urett, motburd og spott.»

Som nevnt ble Olav neppe ansett for å være en helgen av sine samtidige. Hvor fjernt deres syn på sin høvding var fra den alminnelige helgenoppfatning, framgår av Olavs kjente hoffdiker Sigvat Tordsson's reaksjon på budskapet om Olavs død som nådde ham på heimreise fra Rom høsten 1030:

«Jeg stod på Mont¹ en morgen.
Da mintes jeg hvad mangt et
skjold ved borgene kløvdes
og sie brynjer sprengtes.

— — —
Ravner flyr til havnen
husker lik der finnes
der hvor skibet fordem
førte nordmannsetling.
Hver dag ved Hillar skriker
høyt de glubske ørner
de som Olav fordem
gav føde mange ganger.»

På den annen side må en ikke være blind for middelalderens syn på kombinasjonen av kristendom og rå krigerkraft. I en avhandling² sier magister C. F. Engelstad under overskriften «Middelaldermennesker» bl. a. følgende: «Sett fra pasifistisk synspunkt virker for eks. Rolandssangen, som ånder av korstogstemning, opprørende. Men det er ikke mulig å anlegge et pasifistisk synspunkt på en tid som ikke hadde opplevd pasifismens forutsetning. Og det er det først vår egen tidsalder som har. Middelalderen frydet seg over kristendommens framgang da den lyttet til Rolandskvadet. Og den er full av anerkjennelse over det mannemot og den djervhet som bispnen viser i slaget. — — — «I haugevis han feller heidner morar» forteller sangen. Det er ikke beundring for grusomhet og råskap, det er glad og troskyldig barnetro. Resonnementet er så enkelt og naturlig som vel mulig, — tiden hadde ingen ruelse for sverdet, det var et enkelt og naturlig uttrykksmiddel og dertil objektivt. Og når en kristen hær møtte en hedensk hær, skulde det så ikke være Gud mer velbehagelig at de kristne vant enn at «blå-

¹ Alpene.

² Engelstad: «Mennesker og makter.» Aschehoug 1940.

¹ Theodricus Monachus' Norgeshistorie. (19).

Det siste bilde av pastor Maesch tatt på jubileumsdagen.

I det bladet går i trykken erfarer vi at pastor Maesch er avgått ved døden, styrket med Kirkens nådemidler.

Rekviemmessen vil bli avholdt i St. Olavskirken, Oslo, fredag 10. september kl. 11 — jordeferden foregår etterpå på Vår Frelsers Gravlund.

I takk og hengivenhet vil pastor Maesch bli minnet av norske katolikker i våre bønner for hans sjelefred. R. I. P.

Fru Martha Johanna Basso.

Fra Haugesund har vi mottatt følgende:

Ved en plutselig død avgikk Martha Johanna Basso, bare 28 år gammel, styrket med Kirkens hellige nådemidler. Det kom bratt og uventet. Midt i sin ungdoms fulle kraft ble hun revet bort. Hun etterlater seg et stort savn, særlig i familien, for hun var elsket og avholdt og en god støtte for far og mor, som mister i henne en kjærlig datter.

Begravelsen formet seg som en gripende høytidelighet. Kisten ble ført fra heimen til kirken, hvor det holdtes rekviemmesse med absolusjon ved båret. Kirken rommet ikke alle som vilde delta. Mange måtte vente utenfor. Haugesunds-pressen skrev dagen etter: «Martha Basso's gravferd foregikk i går fra den katolske kirke til Vår Frelsers gravlund under meget stor deltagelse. Det ble en stemningsfull og vakker sørgehøytidelighet etter det katolske ritual. Kisten ble ført inn i kirken til tonene av Griegs «Våren», spilt av organist Folgerø og fiolinisten Boge Olsnes. Sokneprest Fishedick som forrettet, tegnet i sin gripende sørgetale et vakkert bilde av avdøde, som han skildret som et sjeldent godt menneske. Under sørgehøytideligheten sang operasanger Erling Krogh Bach-Gounods «Ave Maria». Kisten ble ført ut til tonene av C-moll preludie av Chopin. På kirkegården ble det lagt et veld av kranser og blomster på kisten. Der var kranser fra familien og en rekke av avdødes venner.»

Requiescat in pace. Måtte hun hvile i fred.

X.

mannskjoldi» gikk av med seiren? Mystikeren skjønte at det var noe som het «lidelsens veg», og viste sitt trosmot ved å gå den. Den profane middelaldertanke strakk ikke til her, og viste sitt trosmot ved å møte døden for Guds sak mellom blinkende sverd. Det var en tale middelalderens ridder forstod. Men det var inn mot det samme sentrum i tilværelsen de begge søkte, både mystiker og ridder.»

Så langt Engelstad som med disse ord så klart viser grunnlaget for meget av det som vår tid har vanskelig for å godta i St. Olavs person og i middelaldermentaliteten overhodet.

En vet med sikkerhet at oppfatningen av Olav som en hellig mann og martyr for Guds sak vant gjengklang umiddelbart etter hans død. I hvilken grad den hadde sin rot i virkningen av hans personlighet og verk, og i hvilken grad den bundet i de tidligere omtalte politiske motiver, er som bekjent et yndet diskusjonstema mellom forskerne. Men det er verdt å legge vekt på at det var en bevegelse fra dypet av folket, — ikke bare fra en håndfull intrigante og

politiserende stormenn, som bare et knapt år etter Stiklestadslaget gjorde Olav Haraldsson til St. Olav — «den frøge og heilage Kristi martyr». Troen på St. Olavs guddommelige misjon trengte seg fram på tross av hans stridbare sinn som i levende live skaffet ham mange arge fiender, og på tross av hans tidlige død som berøvet hans tilhengere deres inspirerte fører, og utviklet seg gjennom seklene til en nasjonaltsamlende institusjon av største betydning for nasjonens åndelige og politiske liv, — med Olavskrinet i Nidaros som sentrum. En kan spørre hvordan St. Olavs skrin i Nidaroskatedralen kunde bli et midtpunkt for pilegrimer fra hele Europa gjennom århundrer dersom det i det hele tatt ikke skjedde noe der. Her kunde det da være på sin plass å se litt på underet slik som det framtrer i de to legendeverk.

(Forts.)

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg.

Thronsen & Co. Boktrykkeri, Bernh. Getz gt. 3 - Oslo.